T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/566
KARAR NO : 2023/699
KARAR TR : 27/11/2023

ÖZET: 5434 sayılı Kanun'a tabi, emekli sandığı iştirakçisi olan davacının, Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmesi işleminin iptali istemiyle açtığı davanın İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : S.Ö
Vekili : Av. E.S
Davalılar : 1- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.
Vekili : Av. A.T
2- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. E.T
3- T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı
Vekili : Av. G. K. S

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, 04/01/2010 tarihinde belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle davalı bankada çalışmaya başlayan ve halen İstanbul Ümraniye Girişimci Şubede müşteri ilişkileri yetkilisi olarak çalışmaya devam eden davacının, bu bankada çalışmaya başladığı tarihten önce 21/08/1987 - 01/11/1988 tarihleri arasında İzmir Defterdarlığında, 10/10/1994 - 01/12/1994 ile 21/08/1995 - 17/03/1997 tarihleri arasında ise Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğünde Emekli Sandığına tabi olarak; 17/03/1997 - 20/02/1998 tarihleri ile 10/08/2004 - 15/12/2009 tarihleri arasında özel sektörde muhtelif kurumlarda Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak; 01/03/1998 - 27/07/2004 tarihleri arasında Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Mensupları Yardım ve Emekli Sandığı Vakfına tabi olarak çalıştığını, davalı bankadaki çalışmalarının İzmir Defterdarlığı ve Milli Emlak Müdürlüğündeki çalışmalarına istinaden Emekli Sandığı ile ilişkilendirildiğini fakat davalı bankada çalışmaya başladığı tarihten önceki en son çalışmasının 506 sayılı Kanuna tabi olup yaklaşık 6 yıl sürmüş olması ve Emekli Sandığı ile bu tarihler itibariyle herhangi bir ilgisinin olmaması nedenleriyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabi olarak çalışması gerekirken Emekli Sandığıyla ilişkilendirilmesinin yasal dayanaktan yoksun olduğunu ifade ederek; 04/01/2010 tarihinden itibaren davalı bankada geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin hukuka aykırılığının tespiti ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına geçişin tesisi yönünde karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesi 17/03/2016 tarih ve E.2015/525, K.2016/67 sayılı kararı ile,*"Ankara Mahkemelerinin yetkili olduğu"* gerekçesiyle dava dilekçesinin yetki yönünden ve usulden reddine karar vermiş, davalı vakıf vekilinin temyiz etmesi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 07/03/2017 tarih ve E.2016/17491, K.2017/1888 sayılı kararı ile, *"davanın esasına girilerek sonucuna göre karar verilmesi"* gerektiği gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir.

3. İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesi 05/06/2018 tarih ve E.2017/197, K.2018/247 sayılı kararı ile, davanın kabulüne karar vermiş, davalılar vekillerinin temyiz etmesi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 15/05/2019 tarih ve E.2018/4996, K.2019/4321 sayılı kararı ile, ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir. Bozma ilamının ilgili kısmı şöyledir:

"Dava, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde 04.01.2010 tarihinden itibaren geçen çalışmaların, 5434 sayılı Yasa ile ilgilendirilmesi işleminin hukuka aykırı olduğunun tespitine, işlemin iptaline, 506 sayılı Yasının Geçici 20. maddesi kapsamındaki T.C. Ziraat Bankası A.Ş.-T.C. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı ile ilişkilendirilmesi istemine ilişkindir.

Mahkemece, uyulan bozma ilamı sonrası davanın kabulüne karar verilmiştir. .

Hükmün, davalılar vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Barış Kılıç tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Dosya kapsamına göre mahkemenin, davacının 04.01.2010 tarihinden sonraki hizmetlerinin, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı ile ilgilendirilmesi gerektiğinin tespitine dair kararı yerinde ise de, ilgili tarihten itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının 5434 sayılı yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline dair hüküm yerinde değildir. Zira, söz konusu karar, ilgilendirilme kararının doğal sonucu ise de; bu hususta karar verme yetkisi idari yargının görev alanındadır.

Mahkemelerin görevi ve yargı yolu "yasa" ile belirlenmiş olup, kamu düzenine ilişkin olduğundan yargılamanın her safhasında mahkemece resen nazara alınır.(HMK 1. madde)

İş Mahkemeleri, 5521 sayılı Kanun ile kurulmuş istisnai nitelikte özel mahkemeler olup, bazı maddeleri dışında 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanunun 101. maddesinde, aksine hüküm bulunmayan hallerde 5510 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görüleceği hükme bağlanmıştır.

5510 sayılı Kanunun, 5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümlerini düzenleyen geçici 4. maddesinde, "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce iştirakçiliği sona erenlerden tahsis talebinde bulunacaklar ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis talebinde bulunanlardan işlemleri devam edenler hakkında, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu Kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde; iştirakçi iken, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamına alınanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olarak çalışmış olup bu Kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarakyeniden çalışmaya başlayanlar ile bunların dul ve yetimleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır ve bu maddenin uygulanmasında mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri ayrıca dikkate alınır..." düzenlemesine yer verilmiştir.

Açıklanan yasal düzenlemeler çerçevesinde somut olaya dönüldüğünde; 01.09.1987-14.04.1997 tarihleri arasında 5434 sayılı Yasa kapsamında, 1997/1-15.12.2009 tarihleri arasında 5510 sayılı Yasa'nın 4/1-a maddesi kapsamında, 04.01.2010 tarihinden itibaren ise davalı Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nde 5434 sayılı Yasa kapsamında hizmeti bulunan davacının, 04.01.2010 tarihinden itibaren geçen çalışmalarının, 5434 sayılı Yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali talebinde, 5510 sayılı Kanunun uygulama yeri bulunmamakta olup, buna göre 5510 sayılı Kanunun 101. madde hükümlerine göre sınırlı yetki ile donatılmış iş mahkemesi görevli değildir.Bu talep yönünden, idari yargının görevli olduğundan bahisle dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O hâlde, davalılar vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır."

4. İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesi 29/11/2019 tarih ve E.2019/351, K.2019/345 sayılı kararı ile, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, davacı vekilinin temyiz etmesi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 23/06/2021 tarih ve E.2020/130, K.2021/8853 sayılı kararı ile, ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir.Bozma ilamının ilgili kısmı şöyledir:

"Dava konusu olan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde 04.01.2010 tarihinden itibaren geçen çalışmaların, 506 sayılı Yasının Geçici 20. maddesi kapsamındaki T.C. Ziraat Bankası A.Ş.-T.C. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı ile ilişkilendirilmesine yönelik talebin iş mahkemesince, ilgili tarihten itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının 5434 sayılı yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline yönelik talebin idari yargı görev alanına girdiği belirgin olup, idari yargı alanına giren talep yönünden tefrik kararı verilip, diğer talep yönünden davanın kabulüne karar verilmesi gerekmektedir.

Mahkemece, açıklanan maddi ve hukuki ilkeler gözetilmeksizin, eksik incelemeye dayalı olarak yazılı şekilde hüküm kurulması, usûl ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davacı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır."

5. İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesi 14/01/2022 tarih ve E.2021/404 sayılı kararı ile,*"Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışma iddialarına ilişkin 5534 sayılı yasaya göre emekli sandığının ilgili olduğu anlaşıldığından*

buna yönetik talebin idari yargının görev alanına girdiği anlaşılmakla bu talep yönünden dosyanın tefrikine" karar verilmiş, tefrik edilen dosya mahkemenin E.2022/10 sayısına kaydedilmiştir.

6. **İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesi 13/04/2022 tarih ve E.2022/10, K.2022/117 sayılı kararı** ile, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, tarafların temyiz etmemesi üzerine karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"Davacı asil dava dilekçesi ile; davalı bankada 04.01.2020 tarihinden beri belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle çalıştığını, bu işyerine başlamadan önce 21.08.1987-01.11.1988, 10.10.1994-01.12.1994 ile 21.08.i995-17.03.1997 tarihleri arasında Emekli Sandığına tabi olarak. 17.03.1997-20.02.1998 ile 10.08.2004-15.1212009 tarihleri arasında Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak, 01.03.1998-27.07.2004 tarihleri arasında da Yapı Kredi Bankası A.Ş. Mensupları Yardım ve Emekli Sandığı Vakfına tabi olarak çalıştığını, 4603 Sayılı Yasanın Ek 71.maddesi hükmüne istinaden Ziraat Bankasındaki çalışmalarının 17.03.1997-15.12.2009 tarihleri arasındaki çalışmaları T.C.Emekli Sandığına tabi olarak değerlendirilerek Emekli Sandığı ile ilişkilendirildiğini, ancak kendisinin Ziraat Bankası A.Ş.'de çalışmaya başladığı tarihten önceki, 17.03.1997-20.02.1998 ile 10.08.2004-15.12.2009 tarihlerindeki yaklaşık 6 yıllık çalışmalarının 506 Sayılı yasaya tabi olması| nedeniyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabı çalışması gerektiğini, bu nedenle 04.01.2010 tarihinden itibaren davalı kurumda geçen çalışmalarının T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin aykırılığının tespitiyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T.Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına geçişin tesisine karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Deliller toplanmakla dosya bilirkişiye tevdi edilip tanzim edilen rapor dosya arasına alınmıştır. Tüm deliller bir arada değerlendirilmekle Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 2020/130 Esas 2021/8853 Karar Numaralı Bozma İlamına uyulmasına karar verilerek davacının dava konusu olan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde geçen çalışmalarının 5434 Sayılı Yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline yönelik talep yönünden Mahkememizin görevsiz oluşu ve idari vargının görevli olduğu değerlendirilmekle, dava şartlarının her aşamada resen gözetilebileceği yönündeki düzenlemeler ışığında Yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine..."*

7. Davacı vekili, bu kez müvekkilinin 04/01/2010 tarihinden itibaren davalı bankada geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmesi işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

8. **Ankara 23. İdare Mahkemesi 31/05/2022 tarih ve E.2022/1106 sayılı kararı** ile, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılıKanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"Dosyanın incelenmesinden, davacının, 21.08.1987-01.11.1988 tarihleri arasında İzmir Defterdarlığında, 10.10.1994-01.12.1994 ile 21.08.1995- 17.03.1997 tarihleri arasında Milli Emlak Genel Müdürlüğünde, 17.03.1997-20.02.1998 tarihleri ile 10.08.2004-15.12.2009 tarihleri arasında özel sektörde, 01.03.1998-27.07.2004 tarihleri arasında Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Mensupları Yardım ve Emekli Sandığı Vakfına tabi olarak çalıştığı, 04.01.2010 tarihinde belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de çalışmaya başladığı ve halenİstanbul Ümraniye Girişimci Şubede müşteri ilişkileri yetkilisi olarak çalışmaya devam ettiği, davacının 04/01/2010 tarihinden itibaren davalı kurumda geçen çalışmalarının T.C Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin hukuka aykırılığının tespiti ile T.C Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım SandığıVakfı'nageçişintesisi yönünde karar verilmesi istemiyle İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesi'nin 2017/197 Esasına kayden açtığı davada, Mahkemenin 05/06/2018 tarihli kararıyla "Davanın kabulü ile; a)Davacının T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı ile ilgilendirilmesi gerektiğinin tespitine, b)Yukarıdaki karara bağlı olarak davacının 04/01/2010 tarihinden itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının 5434 sayılı yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline, c)Yukarıdaki kararlara bağlı olarak prim farkının söz konusu olup olmadığı ile prim farkının karşılanmasına dair işlemlerin hükmün uygulanması sırasında davalı T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı tarafından belirlenmesi gerektiğine" karar verildiği, anılan karara karşı yapılan temyiz başvurusu sonucu Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 15/05/2019 tarih ve 2019/4321 sayılı kararı ile, "... mahkemenin, davacının 04.01.2010 tarihinden sonraki hizmetlerinin, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı ile ilgilendirilmesi gerektiğinin tespitine dair kararı yerinde ise de, ilgili tarihten itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının 5434 sayılı yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline dair hüküm yerinde değildir. Zira, söz konusu karar, ilgilendirilme kararının doğal sonucu ise de; bu hususta karar verme yetkisi idari yargının görev alanındadır... 04.01.2010 tarihinden itibaren geçen çalışmalarının, 5434 sayılı Yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali talebinde, 5510 sayılı Kanunun uygulama yeri bulunmamakta olup, buna göre 5510 sayılı Kanunun 101. madde hükümlerine göre sınırlı yetki ile donatılmış iş mahkemesi görevli değildir. Bu talep yönünden, idari yargının görevli olduğundan bahisle dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir."*

gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararının bozulduğu, İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesi'nce Yargıtay'ın bozma ilamına uyularakdavacının Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde geçen çalışmalarının 5434 Sayılı Yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline yönelik talep yönünden davanın usulden reddine karar verilmesi üzerine, 04.01.2010 tarihinden itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Davalı bankanın, 233 ve 399 sayılı KHK kapsamında bir kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) iken 4603 sayılıKanun ile KİT statüsünden çıkartılarak anonim şirket olarak yeniden örgütlendiği, tamamen özel hukuk hükümlerine tabi kılındığı, gerek personel istihdamı ve gerekse diğer işlemlerinde kârlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda hareket eden sektördeki diğer özel bankalardan farkı olmayan tamamen Bankalar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre işletilen anonim şirket niteliğini taşıdığı, Anayasa Mahkemesinin 4603 sayılı Kanun'un iptali istemiyle açılan davada verdiği 25/6/2002 tarih ve E:2002/31 K:2002/58 sayılı kararının gerekçesinde de, statüsü değiştirilen bankalar tarafından yürütülen hizmetin Anayasanın 128. maddesinde belirtilen genel idare esaslarına göre yapılan asli ve sürekli bir kamu hizmeti olmadığı ve burada çalışan personelin de memur ya da diğer kamu görevlisi olarak nitelendirilemeyeceğinin belirtildiği hususları bir arada değerlendirildiğinde, 4603 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 04.01.2010 tarihinde belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de çalışmaya başlayan davacının bu tarihinden itibaren davalı kurumda geçen çalışmalarının T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali talebinden kaynaklanan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu sonucuna varılmıştır."

9. 2247 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca Başsavcıların yazılı görüşleri alınmıştır.

III. BAŞSAVCILIK GÖRÜŞLERİ

A. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Görüşü

10. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Yazılı görüşün ilgili kısmı şöyledir:

"Davacı S.Ö tarafından, 04.01.2010 tarihinden itibaren Ziraat Bankasında geçen çalışmalarının Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ile ilgilendirilmesine dair işlemin iptal edilmesi istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Başkanlığı, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü ve T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardımlaşma Sandığı Vakfına (TZHEMSAN) karşı adli yargıda açılan davanın, İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesinin 13.04.2022 tarihli ve 2020/10 Esas, 2022/117 Karar sayılı kesinleşen kararıyla, uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görevine girdiği gerekçesiyle dava şartı yokluğundan usulden reddi üzerine, aynı istemle SGK Başkanlığı ve T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğüne karşı idari yargıda açılan davada Ankara 23. İdare Mahkemesi tarafından verilen 31.05.2022 tarihli ve 2022/1106 E. sayılı kararla, uyuşmazlığın çözümünün adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi nedeniyle, görüş ve düşünce bildirilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı tarafından gönderilen 2022/566 E. sayılı dosya incelendi.

Konunun çözümü için öncelikle davalılardan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünün hukuki yapısı ve niteliği ile davacının statüsünün tespiti gerekmektedir.

Davalı T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü, 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümleri çerçevesinde faaliyette bulunmak üzere kurulan bir İktisadi Devlet Teşekkülü iken 4603 sayılı Kanun ile özelleştirmeye hazırlanmasının sağlanması amacıyla yeniden yapılandırılarak, özel hukuk hükümlerine tabi anonim şirket statüsüne dönüştürülmüş ise de; Kanun'un 4. maddesinde, bu Kanun'un Banka hakkında sermayesindeki kamu payının % 50'nin altına düşünceye kadar uygulanacağının öngörülmesi ve Bankanın, sermayesinin de tamamının halen kamuya ait olması gözetildiğinde, kamu bankası niteliğini sürdürdüğü açıktır.

Öte yandan, 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanun'lar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kur'lular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kur'luları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı İştirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, beş farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır. 5510 sayılı Kanun'un iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15.12.2006 tarihli ve 2006/111 E., 2006/112 K. sayılı kararıyla, anılan Kanun'un birçok maddesi ile birlikte, bu Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (başta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17.04.2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'da düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanun'a eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile diğer kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil

5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. 5754 sayılı Kanun'un kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesinin 30.03.2011 tarihli ve 2008/56 E., 2011/58 K. sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde yer alan "... bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz başvurusunda Anayasa Mahkemesi, 22.12.2011 tarihli ve 2010/65 E., 2011/169 K. sayılı kararıyla davayı retle sonuçlandırmakla birlikte; söz konusu kararı şu gerekçeye dayandırmıştır: "... 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanuna göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise SGK'nın tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir. Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yani sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasaya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır. ..."

Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte değerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmaya devam edileceği; ancak, bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca, bu Kanun'a hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı, dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.

Uyuşmazlık konusu olayda; davacının, 21.08.1987-01.11.1988 tarihleri arasında İzmir Defterdarlığında, 10.10.1994-01.12.1994 ile 21.08.1995-17.03.1997 tarihleri arasında Millî Emlak Genel Müdürlüğünde, 17.03.1997-20.02.1998 tarihleri ile 10.08.2004-15.12.2009 tarihleri arasında özel sektörde, 01.03.1998-27.07.2004 tarihleri arasında Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Mensupları Yardım ve Emekli Sandığı Vakfına tabi olarak çalıştığı, 04.01.2010 tarihinde belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş.de çalışmaya başladığı ve halen çalışmaya devam ettiği, davacının 04.01.2010 tarihinden itibaren Ziraat Bankasında geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin hukuka aykırılığının tespiti ile TZHEMSAN'a geçişin tesisi yönünde karar verilmesi istemiyle açtığı davada, İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesinin 05.06.2018 tarihli ve 2017/197 E., 2018/247 K. sayılı kararıyla; davanın kabulü ile davacının TZHEMSAN ile ilgilendirilmesi gerektiğinin tespitine, davacının 04.01.2010 tarihinden itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.de geçen çalışmalarının 5434 sayılı Kanun'a göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline ve prim farkının söz konusu olup olmadığı ile prim farkının karşılanmasına dair işlemlerin hükmün uygulanması sırasında davalı TZHEMSAN tarafından belirlenmesi gerektiğine karar verildiği, kararın, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 15.05.2019 tarihli ve 2018/4996 E. , 2019/4321 K. sayılı kararıyla; mahkemenin, davacının 04.01.2010 tarihinden sonraki hizmetlerinin TZHEMSAN ile ilgilendirilmesi gerektiğinin tespitine dair kararı yerinde ise de ilgili tarihten itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.de geçen çalışmalarının 5434 sayılı Kanun'a göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline dair hükmün yerinde olmadığı, bu hususta karar verme yetkisinin idari yargının görev alanında olduğu gerekçesiyle bu talep yönünden hükmün, idari yargının görevli olduğundan bahisle dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu belirtilerek bozulduğu, İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesince bozma ilamına uyularak davacının Ziraat çalışmalarının 5434 saylı Kanun'a göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline yönelik talep yönünden davanın usulden reddine karara verilmesi üzerine, davacının 04.01.2010 tarihinden itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.de geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali istemiyle Ankara 23. İdare Mahkemesinde bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden SGK'ca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "İdari işlem" ve "İdari eylem" niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve

maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları ve tam yargı davaları kapsamında bulunan, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında kamu görevlisi olan davacı tarafından, 04.01.2010 tarihinden itibaren Ziraat Bankasında geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesine dair işlemin iptali için açılan davanın idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılmıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesinin 28.11.2022 tarihli ve 2022/590 E., 2022/640 K. sayılı kararında da benzer hususlar vurgulanmıştır.

Bu nedenle, Ankara 23. İdare Mahkemesinin başvurusunun reddine karar verilmesi gerekmektedir."

B. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Görüşü

11. Danıştay Başsavcısı, davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Yazılı görüşün ilgili kısımları şu şekildedir:

"04/01/2010 tarihinde belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de çalışmaya başlayan ve halen İstanbul Ümraniye Girişimci Şubede müşteri ilişkileri yetkilisi olarak çalışmaya devam eden davacı tarafından, 04/01/2010 tarihindenitibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali istemiyle Ankara 23. İdare Mahkemesinde açılan veE:2022/1106 esas sayısında görülmekte olan davada; İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesinin 13/04/2022 tarih ve E:2022/10, K:2022/117 sayılı kararıyla, Yargıtay'ın bozma ilamına uyularak, davacının Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde geçen çalışmalarının 5434 sayılı Kanuna göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline yönelik talep yönünden idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiş ise de, Ziraat Bankasının, 233 ve 399 sayılı KHK kapsamında bir kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) iken 4603 sayılı Kanun ile KİT statüsünden çıkartılarak anonim şirket olarak yeniden örgütlendiği, tamamen özel hukuk hükümlerine tabi kılındığı, gerek personel istihdamı gerekse diğer işlemlerinde karlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda hareket eden sektördeki diğer özel bankalardan farkı olmayan, Bankalar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre işletilen anonim şirket niteliğini taşıdığı, Anayasa Mahkemesinin 4603 sayılı Kanun'un iptali istemiyle açılan davada verdiği 25/6/2002 tarih ve E:2002/31 K:2002/58 sayılı kararının gerekçesinde de, statüsü değiştirilen bankalar tarafından yürütülen hizmetin Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen genel idare esaslarına göre yapılan asli ve sürekli bir kamu hizmeti olmadığı ve burada çalışan personelin de memur ya da diğer kamu görevlisi olarak nitelendirilemeyeceğinin belirtildiği hususları bir arada değerlendirildiğinde, 4603 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 04/01/2010 tarihinde belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de çalışmaya başlayan davacının, bu tarihten itibaren davalı kurumda geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali talebinden kaynaklanan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle, 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca Başsavcılığımızın görüşünün istenilmesi üzerine dosyalar incelendi;

T.C. Anayasası'nın 158. maddesinde, "... diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." hükmü yer almış, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri" başlıklı 101. maddesinde ise, "Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi 22/12/2011 tarihli ve E:2010/65, K:2011/169 sayılı kararıyla, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde yer alan "... bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür." bölümünün iptali istemini redle sonuçlandırmıştır. Söz konusu kararın gerekçesi şöyledir:

"... 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumunun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir. Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yeni sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya

çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır. ..."

31/05/2006 tarih ve 5510 sayılı Kanun, 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kurlular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kurluları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı İştirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, beş farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır.

5510 sayılı Kanun'un iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarih ve E:2006/111, K:2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanun'un birçok maddesi ile birlikte, bu Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan, başta 4/1(c) maddesi olmak üzere, hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17/04/2008 tarih ve 5754 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'da düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanun'a eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar yani memurlar ile diğer kamu görevlileri ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Yine 5754 sayılı Kanun'un bazı hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesinin 30/03/2011 tarih ve E:2008/56, K:2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararlarınındeğerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği, ancak bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/1(c) maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı dolayısıyla uyuşmazlıkların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.

Kaldı ki; T.C. Anayasası'nın 158. maddesindeki "... diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." hükmü uyarınca Anayasa Mahkemesi kararının bu uyuşmazlığın çözümünde esas alınacağı tartışmasızdır.

Dosyanın incelenmesinden; davacının, 21/08/1987-01/11/1988 tarihleri arasında İzmir Defterdarlığında, 10/10/1994-01/12/1994 ile 21/08/1995-17/03/1997 tarihleri arasında Milli Emlak Genel Müdürlüğünde, 17/03/1997-20/02/1998 tarihleri ile 10/08/2004-15/12/2009 tarihleri arasında özel sektörde, 01/03/1998-27/07/2004 tarihleri arasında Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Mensupları Yardım ve Emekli Sandığı Vakfına tabi olarak çalıştığı, 04/01/2010 tarihinde belirsiz süreli hizmet sözleşmesiyle T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de çalışmaya başladığı ve halen İstanbul Ümraniye Girişimci Şubede müşteri ilişkileri yetkilisi olarak çalışmaya devam ettiği, davacının 04/01/2010 tarihinden itibaren Ziraat Bankasında geçen çalışmalarınınEmekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin hukuka aykırılığınıntespiti ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım SandığıVakfı'na geçişin tesisi yönünde karar verilmesi istemiyle İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesinin 2017/197 esasına kayden açtığı davada, Mahkemenin 05/06/2018 tarihli kararıyla, "Davanın kabulü ile; a) Davacının T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli veYardımSandığı Vakfı ileilgilendirilmesi gerektiğinin tespitine, b) Yukarıdaki karara bağlı olarak davacının 04/01/2010 tarihinden itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının 5434 sayılı Yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline, c) Yukarıdaki kararlara bağlı olarak prim farkının söz konusu olup olmadığı ile prim farkının karşılanmasına dair işlemlerin hükmün uygulanması sırasında davalı T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı tarafından belirlenmesi gerektiğine" karar verildiği, anılan kararın, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 15/05/2019 tarih ve E:2018/4996, K:2019/4321 sayılı kararı ile, "... mahkemenin, davacının 04/01/2010 tarihinden sonraki hizmetlerinin, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı ile ilgilendirilmesi gerektiğinin tespitine dair kararı yerinde ise de, ilgili tarihten itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının 5434 sayılı Yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline dair hüküm yerinde değildir. Zira, söz konusu karar, ilgilendirilme kararının doğal sonucu ise de; bu hususta karar verme yetkisi idari yargının görev alanındadır. ... davacının 04/01/2010 tarihinden itibaren geçen çalışmalarının, 5434 sayılı Yasaya göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptali talebinde, 5510 sayılı Kanunun uygulama yeri bulunmamakta olup, buna göre 5510 sayılı Kanunun 101. madde hükümlerine göre sınırlı yetki ile donatılmış iş mahkemesi görevli değildir. Bu talep yönünden, idari yargının görevli olduğundan bahisle dava dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir." gerekçesiyle bozulduğu, İstanbul Anadolu 20. İş Mahkemesince Yargıtay'ın bozma ilamına uyularak, davacının Ziraat Bankası A.Ş. nezdinde geçen çalışmalarının 5434 sayılı Kanuna göre Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi işleminin iptaline yönelik talep yönünden davanın usulden reddine karar verilmesi üzerine, davacının 04/01/2010 tarihinden itibaren T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'de geçen çalışmalarının Emekli Sandığı ile ilgilendirilmesi

işleminin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda; 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin "idari işlem" ve "idari eylem" niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun kapsamında kamu görevlisi olan davacı tarafından açılan davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılmıştır.

Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin 28/11/2022 tarih ve E:2022/590, K:2022/640 sayılı kararı da bu yöndedir."

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

12. T.C. Anayasası'nın 158. maddesi şöyledir:

"...diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."

13. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun *"Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri"* başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"*Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür.*"

B. Yargı Kararı

14. Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararıyla, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde yer alan *"...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür."* bölümünün iptali istemini redle sonuçlandırmıştır. Söz konusu kararın Mahkememiz önündeki uyuşmazlığa ışık tutacak gerekçesi şöyledir:

"...5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir. Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yeni sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 27/11/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev

uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

17. Dava, davacının 04/01/2010 tarihinden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş. geçen çalışmalarının T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabi olması gerektiği halde Emekli Sandığı ile ilişkilendirildiği iddiasıyla; bu çalışmaların Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmesi işleminin iptaline karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

18. 31/05/2006 tarih ve 5510 sayılı Kanun, 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki hizmet akdine göre ücretle çalışanlar (Sosyal Sigortalılar), kendi hesabına çalışanlar (Bağ-Kurlular), tarımda kendi adına ve hesabına çalışanlar (Tarım Bağ-Kurluları), tarım işlerinde ücretle çalışanlar, (Tarım sigortalıları), devlet memurları ve diğer kamu görevlilerini (Emekli Sandığı İştirakçileri), geçici maddelerle korunan haklar dışında, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmuş, beş farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamıştır.

19. 5510 sayılı Kanun'un iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarih ve E.2006/111, K.2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanun'un birçok maddesi ile birlikte, bu Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan, başta 4/1(c) maddesi olmak üzere, hükümlerin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17/04/2008 tarih ve 5754 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'da düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanun'a eklenen geçici 1. ve geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar yani memurlar ile diğer kamu görevlileri ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Yine 5754 sayılı Kanun'un bazı hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesinin 30/03/2011 tarih ve E.2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

20. Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararlarının hep birlikte değerlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği ancak bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/1(c) maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.

21. Kaldı ki; T.C. Anayasası'nın 158. maddesindeki *"...diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."* hükmü uyarınca Anayasa Mahkemesi kararının bu uyuşmazlığın çözümünde esas alınacağı tartışmasızdır.

22. Dosya kapsamından, davacının 01/10/2008 tarihinden önce 5434 sayılı Kanun kapsamında emekli sandığı iştirakçisi olarak görev yaptığı, uyuşmazlığa konu talebin 04/01/2010 tarihinden itibaren Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş. geçen çalışmalarının T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve T. Halk Bankası A.Ş. Mensupları Emekli ve Yardım Sandığı Vakfına tabi olması gerektiği halde Emekli Sandığı ile ilişkilendirildiği iddiasıyla; bu çalışmaların Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmesi işleminin iptaline ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

23. Bu durumda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin *"idari işlem"* ve *"idari eylem"* niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanun kapsamında kamu görevlisi olan davacı tarafından açılan davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerinde görüleceği sonucuna varılmıştır.

24. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Ankara 23. İdare Mahkemesinin 31/05/2022 tarih ve E.2022/1106 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 23. İdare Mahkemesinin 31/05/2022 tarih ve E.2022/1106 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

27/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN